

نحوه نگارش رساله دوره دکتری دانشگاه گنبد کاووس

مقدمه :

رساله به عنوان بخشی از فعالیت های لازم برای اخذ درجه در رشته و مقطع تحصیلی مربوطه می باشد، که شامل شناسایی و طرح مسئله علمی، بیان فرضیه، هدف، روش و مراحل تحقیق، بحث و نتیجه گیری است.

یکی از اهداف ارائه رساله آشنایی دانشجویان با نحوه نگارش و چگونگی تنظیم مطالب یک موضوع علمی می باشد. لذا پایان نامه باید به طور منطقی و علمی نگاشته شود.

برای ایجاد هماهنگی بین رساله ها، ضروری است دانشجویان نکات ذیل را هنگام تنظیم رساله رعایت نمایند.

یک رساله می تواند شامل قسمت های زیر باشد :

- بسم الله الرحمن الرحيم
- عنوان
- صورت جلسه دفاع (فرم تکمیل شده شماره ۹)
- تعهد نامه (فرم شماره ۸ تکمیل و امضا شده توسط دانشجو)
- تقدیم (اختیاری)
- تشکر و قدردانی (صفحه جداگانه برای همکاری با موسسات)
- چکیده (حداکثر در یک صفحه)
- فهرست مطالب
- فهرست علائم و نشانه ها (در صورت نیاز)

- فهرست جداول (در صورت نیاز)

- فهرست اشکال (در صورت نیاز)

- سایر فهرست ها (در صورت نیاز)

متن اصلی رساله مشتمل بر :

۱- مقدمه (مشتمل بر کلیات - فرضیات و اهداف)

۲- بررسی منابع (مروری بر مطالعات انجام شده)

۳- مواد و روشها

۴- نتایج و بحث

۵- پیشنهادات

۶- فهرست منابع

۷- ضمائم

۸- چکیده به انگلیسی

۹-عنوان به انگلیسی

بخش اول - اطلاعات کلی

۱-۱- عنوان : چون عناوین رساله ها در بانک‌های اطلاعاتی حفظ می گردد، لازم است ضمن رسا

بودن، مختصر باشد. یک رساله بیش از یک عنوان نمی‌تواند داشته باشد، بنابراین عنوان تصویب

شده و عنوان ارائه شده در رساله باید کاملاً یکسان باشد. یک عنوان خوب، مختصر، مفید و جامع

است و با کمترین کلمات محتوای رساله را معرفی می‌کند.

۲-۱- جلد رساله: طرح و رنگ جلد پایان نامه برای مقطع کارشناسی ارشد هر دانشکده دانشگاه یکسان است. اطلاعات مربوط به رساله در روی جلد سمت راست به زبان فارسی و در روی جلد سمت چپ به زبان انگلیسی درج می‌گردد، که شامل: آرم با زیرنویس اسم دانشگاه، نام دانشکده، مقطع، رشته تحصیلی، نام نویسنده، نام استاد (اساتید) راهنما، مشاور (مشاوران) و زمان دفاع می‌باشد. در کنار شیرازه عنوان، نام دانشجو و سال ارائه درج شود.

۳-۱- کاغذ سفید: قبل از شروع مطالب یک کاغذ سفید قرار گیرد.

۴-۱- بسم الله الرحمن الرحيم: از آنجا که بهترین سرآغاز هر کار نام و یاد خدا می‌باشد، نخستین نوشته به این صفحه اختصاص می‌یابد که باید با رسم الخط زیبا درج گردد.

۵-۱- صفحه عنوان داخل پایان نامه: در این صفحه مطالب روی جلد رساله عینا تکرار می‌گردد.

۶-۱- صورتجلسه دفاع و فرم تعهد چاپ مقاله: در این قسمت فرم امضا شده صورت جلسه دفاع و فرم تعهد امضاء شده قرار می‌گیرد.

۷-۱- تقدیم: این صفحه اختیاری است و به ذکر نام فرد یا افرادی می‌پردازند که پایان نامه به ایشان تقدیم می‌گردد. اگر چه متن این صفحه به سلیقه شخص بستگی دارد، اما در نوشتن آن باید به شئون ملی و فرهنگ اسلامی کشور توجه شود. متن تقدیم حداکثر باید در یک صفحه تهیه شود.

۸-۱- تشکر و قدردانی: در این صفحه از افرادی که بنحوی در انجام مراحل مختلف رساله موثر بوده‌اند، سپاسگزاری می‌شود. عنوان این صفحه به فاصله سه سطر از لبه کادر به شکل وسط چین نوشته می‌شود و متن اصلی به فاصله دو سطر زیر آن نوشته می‌شود. اگر این طرح با مشارکت موسسات دیگر به اجرا در آمده باشد، برای تشکر از آنها صفحه جداگانه در نظر گرفته می‌شود.

۹-۱- چکیده : چکیده رساله شامل بیان مختصر مسئله مورد تحقیق، روش و مراحل انجام آزمایشات برای جمع آوری داده‌ها، نحوه تجزیه تحلیل و نتیجه گرفته شده می‌باشد و بنابراین باید منعکس کننده اصل موضوع باشد. اهداف و موارد بررسی شده مورد توجه قرار گیرند و از ذکر تاریخچه، زمینه تحقیق و توصیف تکنیک‌های بدیهی خودداری گردد و تاکید روی اطلاعات تازه، یافته‌ها و اصطلاحات جدید، نظریه‌ها، فرضیه‌ها، نتایج و پیشنهادات متمرکز گردد. چکیده حداکثر در یک صفحه تایپ می‌گردد. فاصله بین خطوط یک فاصله (single) و از خط لوتوس ۱۲ استفاده گردد. عنوان چکیده به فاصله دو سطر از کادر در وسط صفحه درج می‌شود. در چکیده به منبع ارجاع داده نمی‌شود و باید از ذکر مشخصات پایان نامه در صفحه چکیده خودداری کرد.

محتوی چکیده براساس موضوع تحقیق در مراکز اطلاعاتی طبقه بندی و نگهداری می‌شود. به این جهت وجود کلمات کلیدی بسیار لازم است. کلمات کلیدی انتخاب شده باید نشان دهنده ماهیت، محتوی و گرایش کار باشد و تعداد کلمات کلیدی، عموماً چهار یا پنج کلمه می‌باشد.

تبصره ۱: چکیده به زبان انگلیسی ضروری است.

۱۰-۱- فهرست‌ها : شامل فهرست مطالب، جدول‌ها، شکل‌ها، علامت‌های اختصاری، عنوان فصل‌ها، بخش‌ها و زیربخش‌های هر فصل رساله با ذکر شماره صفحه شروع مطالب و عنوان مربوطه می‌باشد. صفحات این فهرست‌ها با حروف ابجد شماره گذاری شوند.

۱۱-۱- فهرست علائم و نشانه‌ها (در صورت نیاز)

۱۲-۱- فهرست جدول‌ها (در صورت نیاز)

۱۳-۱- فهرست شکل‌ها (در صورت نیاز): کلیه تصاویر، نمودارها و عکس‌های موجود در متن با نام شکل در این صفحه آورده می‌شوند.

۱-۱۴- سایر فهرست ها (در صورت نیاز)

لازم به ذکر است عنوان کلیه فهرست‌های مربوطه در وسط و بالای کلیه صفحات مرتبط درج می‌شود. عناوین اصلی و فرعی در سمت راست و شماره عناوین مربوطه در سمت چپ درج می‌شود. در کلیه فهرست‌ها نکته اساسی این است که عناوین ذکر شده در این بخش باید با عناوین ارایه شده در داخل متن کاملاً یکسان باشند. برای جلوگیری از خطای چشم شماره صفحه عنوان‌های اصلی با نقطه چین از آن جدا می‌شود.

عناوین اصلی از انتها الیه سمت راست هر سطر، عناوین فرعی به اندازه چهار حرف داخل‌تر از عناوین اصلی و عناوین فرعی‌تر به اندازه هشت حرف داخل‌تر از عنوان اصلی نوشته می‌شود.

بخش دوم : متن اصلی رساله

۱-۲- فصل اول - مقدمه (مشمول بر کلیات - فرضیات، ضرورت اجرای طرح و اهداف)

اولین فصل از متن اصلی رساله و هدف از آن آشنایی خواننده با موضوع تحقیق، شامل بیان مسئله، ضرورت انجام پژوهش، اهداف و فرضیات می‌باشد.

بیان مسئله: در این قسمت موضوع مورد مطالعه تعریف، دلایل انتخاب موضوع و فواید ناشی از اجرای آن و کاربرد آن به روشنی توضیح داده شود.

اهداف و فرضیات: به همان ترتیبی که در پیشنهاد طرح آمده بود، نوشته شود.

۲-۲- فصل دوم - بررسی منابع (مروری بر مطالعات انجام شده)

در این فصل نویسنده به ارائه و بحث پیرامون نظریات محققینی که قبلاً در حواشی موضوع تحقیق، تحقیقات دیگری انجام داده‌اند، می‌پردازد. لازم به ذکر است که منظور از ارائه این فصل صرفاً نقل قول از منابع و مراجع مختلف نیست، بلکه باید خلاصه‌ای از نظرات آنها، به همراه بحث کلی آورده شود و همراه با جمع بندی و نشان دادن خلاء تحقیقاتی باشد.

۲-۳- فصل سوم - مواد و روشها

در این فصل موارد زیر باید به شکل مفصل ارائه گردد:

- روش اجرای طرح (تیمارها، تکرارها، واحدهای آزمایشی)

- زمان و مکان تحقیق

- روش جمع آوری داده با ذکر منابع مورد استفاده در این بخش

- جمعیت مورد مطالعه (روش و شیوه نمونه گیری و حجم نمونه)

- طرح آماری، روش تجزیه و تحلیل داده‌ها.

۲-۴- فصل چهارم - نتایج و بحث

در این فصل نویسنده در ابتدا اقدام به ارائه نتایج و مقایسه آنها بر اساس فرضیات و اهداف تعیین شده می‌نماید و سپس در بخش پایانی به تجزیه و تحلیل بر اساس نتایج ارائه شده، تعمیم نتایج و توجیه آنها می‌پردازد و در نهایت جمع بندی کلی از نتایج و بحث صورت می‌گیرد. این جمع بندی در قالب نتیجه‌گیری کلی در انتهای این فصل به شکل جداگانه‌ای آورده می‌شود. پیشنهادات نیز با توجه به نتایج گرفته شده به دو قسمت زیر تقسیم می‌گردد.

(۱) پیشنهادات اجرایی: که این قسمت با به کارگیری یافته‌های تحقیق ارتباط دارد.

۲) پیشنهادات پژوهشی : که به بیان زمینه‌های جدیدی می‌پردازد که برای تحقیقات بعدی ایجاد شده است.

تبصره ۱: لازم است که در بخش ارائه نتایج، نتایج مقایسه‌های آماری و سطح معنی‌داری آنها بر حسب نوع مطالعه آورده شود. ارائه نتایج معمولاً در قالب متن، جدول و نمودار صورت می‌گیرد. چند نکته تکمیلی :

■ اندازه فونت متن اصلی ۱۲ و خطوط تک فاصله (Single space) باشد.

■ جملات متن به شکل کوتاه و گویا نوشته شوند.

■ از قلم B Lotus استفاده شود.

■ فونت تیترا همه بولد باشد و از اندازه ۱۲، ۱۳، ۱۴ استفاده شود.

■ حاشیه بالا و پایین ۵/۶ سانتی‌متر، حاشیه چپ و راست ۴ سانتی‌متر باشد. در اولین صفحه هر فصل، یک سوم صفحه در بالا و حاوی شماره و اسم فصل باشد. این محدودیت‌ها در مورد نمودارها، جداول، نقشه‌ها، عکسها، فهرست‌ها، اشکال و غیره نیز باید رعایت گردد.

■ در نگارش متن پایان نامه قبل از شروع هر عنوان اصلی ۲ سطر و قبل از شروع هر عنوان فرعی یک سطر خالی قرار می‌گیرد.

■ شماره گذاری با اعداد از اولین صفحه مقدمه آغاز شده و تا آخرین صفحه ادامه می‌یابد. شماره صفحات باید در وسط و پایین صفحه درج گردد.

■ صفحه اول هر فصل مانند صفحه مقدمه، مروری بر مطالعات انجام شده و... شماره صفحه نمی‌خورد، اما در محاسبه صفحات به حساب می‌آید.

■ در منبع نویسی در داخل متن رساله چنانچه منبع بوسیله یک یا دو نفر نوشته شده باشد، نام نگارنده یا نگارندگان و سال مورد نظر و در صورتیکه بوسیله بیش از دو نگارنده نوشته شده باشد، نام نگارنده اول همراه با کلمه (همکاران) آورده خواهد شد. در صورت استفاده از منابع لاتین نام نویسنده و سال مورد نظر به فارسی در متن پایان نامه ذکر می‌گردد.

■ در زیرنویس دهی پایان صفحه، شماره ها به صورت دو ستونه زیر نیم خطی در سمت چپ کاغذ از شماره ۱ آغاز شود. اگر پیدا کردن معادل فارسی برای کلمه‌ای خاص مانند یک کلمه لاتین مشکل بود، کلمه با حروف فارسی در متن نوشته می‌شود و در زیرنویس اصل کلمه لاتین می‌آید. اسامی علمی (جنس و گونه، گیاهان، جانوران) در تمام مقاله با حروف ایتالیک یا مورب تایپ شوند.

■ از بکار بردن کلمات خارجی غیر از اسامی علمی در متن خودداری و در صورت نبودن معادل فارسی فراگیر، آنها را به فارسی نوشته و اصل کلمه با ذکر شماره‌های بدون پرانتز در قسمت بالا و در سمت چپ کلمه به زیرنویس در همان صفحه ارجاع داده شود.

■ توضیح جدول‌ها در بالا و توضیح شکل‌ها در پایین و هر دو به صورت لوتوس بولد ۱۰ باشد. متن و اعداد داخل جداول با فونت لوتوس ۱۰ تهیه شود. در کنار محورهای مختصات هر یک از منحنی‌ها و نمودارها، باید عنوان و واحد مربوطه ذکر شود.

■ جدول‌ها و تصاویر در متن پایان نامه در هر فصل، هرکدام به صورت جداگانه و مسلسل شماره گذاری می‌شوند.

■ فاصله بالا نویسی جدول تا سطر قبلی و زیرنویسی شکل تا سطر بعدی، ۱/۵ در نظر گرفته شود.

■ از نگارش کلمات لاتین در متن رساله روی اشکال و جداول خودداری شود و به شکل زیرنویس آورده شود.

▪ بین معادلات و رابطه ها و نوشته ها باید یک سطر خالی قرار گیرد و شماره معادله در سمت راست آن می آید .

▪ از تایپ رساله بوسیله چاپگر غیر لیزری خودداری گردد.

▪ شماره گذاری صفحات: صفحات بسم الله الرحمن الرحيم، تقدیم و قدردانی، شماره گذاری، نمی شود. صفحات فهرستها با حروف الفبا (الف ، ب و ...) شماره گذاری شود.

▪ شماره گذاری موضوعات: موضوعات اصلی پایان نامه به چند فصل (بخش) تقسیم می گردد. هر یک از بخش های هر فصل با دو شماره که با خط فاصل از یکدیگر جدا شده اند، مشخص می گردد. عدد سمت راست، بیانگر شماره فصل و عدد سمت چپ، شماره ترتیب بخش مورد نظر می باشد. در صورتیکه هر بخش دارای زیربخش باشد، هر زیر بخش در سمت چپ عدد فوق قرار می گیرد.

▪ شماره گذاری شکل ها و جداول : شماره گذاری شکل ها و جداول نیز از قانون بالا تبعیت می کند. بعنوان مثال هفتمین شکل در فصل دوم بصورت (شکل ۲-۷ نمودار تغییرات ۰۰۰) نوشته می شود. شماره گذاری جدول ها و شکل ها مستقل از یکدیگر است.

▪ شماره گذاری ضمائ: ضمائ پایان نامه با حروف الفبا نامگذاری می شوند (ضمیمه الف، ضمیمه ب). صفحات هر یک از ضمائ بطور مستقل و از عدد یک شماره گذاری خواهد شد. شکل ها و جدول های موجود در هر ضمیمه نیز با توجه به ضمیمه مربوطه شماره گذاری خواهد شد. به عنوان مثال دومین جدول در ضمیمه الف بصورت زیر نوشته می شود (جدول الف - ۲).

▪ شماره گذاری روابط و فرمول ها: هر رابطه که در متن باشد با دو شماره که با خط فاصله از

یکدیگر جدا می شوند، مشخص می گردند. عدد سمت راست بیان گر شماره فصل و عدد سمت

چپ شماره ترتیبی رابطه مورد نظر است. مثلا دهمین رابطه در فصل هفتم بصورت (۷-۱۰) نوشته

می‌شود. روابطی که در ضمائم آمده است، با توجه به حروف ابجد آن ضمیمه شماره گذاری می‌گردد مانند رابطه (الف-۲).

۲-۶- منابع مورد استفاده:

مناسب‌ترین محل برای ذکر منابع، آخر پایان نامه است و بهتر است برحسب حروف الفبا و نام نویسنده مرتب گردد.

تبصره ۱: منبعی که مستقیماً مورد استفاده قرار می‌گیرد باید ذکر شود.

تبصره ۲: در منابع ذکر شده متن رساله حتماً نام نویسنده و سال انتشار نوشته شود.

تبصره ۳: در شماره گذاری نخست منابع فارسی و متعاقب منابع انگلیسی بصورت مسلسل شماره گذاری می‌شوند.

تبصره ۴: منابع باید از مقالات چاپ شده باشد.

* حتی المقدور سعی شود از منابع جدید و معتبر استفاده شده و از ارجاع مطالب علمی به جزوات درسی خودداری گردد.

* ذکر نام تمامی نویسندگان مقاله در بخش منابع ضروری می‌باشد و برای تعداد بیشتر از کلمه(و همکاران) یا (et all) استفاده می‌شود.

* در مواردی که فقط چکیده مقاله در اختیار می‌باشد در رساله ذکر کلمه چکیده (Abstract) ضروری است.

منابع مورد استفاده به ترتیب حروف الفبا نام فامیل اولین نگارنده آورده می‌شود. چنانچه از یک نگارنده چندین منبع مورد استفاده قرار گیرد، ترتیب درج آنها بر حسب سال انتشار، از قدیم به جدید خواهد بود. در صورتیکه مقالات منفرد و مشترک از یک نویسنده ارائه شود ابتدا مقالات منفرد و سپس مقالات مشترک به ترتیب حروف الفبای نام نگارندگان بعدی مرتب می‌شوند.

مثال هایی از منبع نویسی رساله:

کتاب مرجع به صورت کلی

نام خانوادگی نویسندگان کتاب، حرف یا حروف اول اسم نویسندگان، سال انتشار، عنوان کتاب، ناشر و محل انتشار و تعداد کل صفحات آورده شود.

۱. یزدی صمدی، ب، رضایی، ع. م. و ولی زاده، م. ۱۳۷۶. طرح های آماری در پژوهش های کشاورزی. انتشارات دانشگاه تهران، ۷۶۴ ص .

کتاب به لاتین (رجوع به کل صفحه)

1.Sumerfield, R. T. and Roberts, E. H. 1985. Grain legume crops. Mackys of Chatham, Kent, London. 480p.

کتاب به لاتین (صفحه های مورد استفاده)

1.Sumerfield, R. T. and Roberts, E. H. 1985. Grain legume crops. Mackys of Chatham, Kent, London, Pp:312-381.

یک فصل از یک کتاب مرجع

* نام خانوادگی نویسنده فصل - حرف یا حروف اول نام نویسنده فصل با حروف بزرگ - سال چاپ - عنوان فصل - نام نویسندگان کتاب بهمان صورت که برای نویسندگان فصل گفته شد (همراه با ذکر کلمه editors در پایان آن در صورت لزوم) - نام کتاب - شماره edition یا چاپ - محل انتشار - نام ناشر - شماره صفحات

* انگلیسی:

Sikorski, Z. E. and Pan B. S. 1994. The involvement of protein and nonprotein nitrogen in postmortem changes in sea foods. In: Seafood proteins. Eds. Sikorski, Z.E., Pan, B.S and Shahidi, F., Chapman & Hall, New York. P:71-83.

* فارسی:

بهرامی، ف. نوحی، ع. ۱۳۷۵. کنترل کیفیت آزمایش لیپیدهای سرم، کتاب تضمین کیفی
آزمایشگاهی، مولفین محمدی، ح. جلیلی، ح. چاپ دوم، تهران: مرکز نشر دانشگاهی، صفحات ۵۰
تا ۶۱.

کتاب‌های ترجمه شده

در کتاب‌های ترجمه، عبارت "در ترجمه" سپس عنوان کتاب و نام مولف اصلی ذکر شود.

مثال:

* بلداجی، ف. ۱۳۸۳. در ترجمه مدیریت غذا در پرورش متراکم آبزیان، گدارد، اس. (مولف).
گرگان. دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان.

مقالات

* فارسی

نام خانوادگی نویسندگان - حرف یا حروف اول نام نویسندگان - سال انتشار - عنوان مقاله -

عنوان مجله - شماره مجله - شماره صفحات

* انگلیسی:

Archer, T. L. and Bynm, Jr. E. D. 1992. Economic Injury level for the
Russian wheat Aphid (Hom. Aphididae) on dryland winter wheat. J.
Econ. Entomol. 85:987-992

تذکر:

۱- در قسمت شماره مجله، شماره اول، جلد (Vol.) مجله است و شماره داخل پرانتز، شماره

(No.) مجله است.

* فارسی:

مسعودی خراسانی، ف.، حدادچی، غ. باقرانی، ن. و بنایان اول، م. ۱۳۸۴. اثرات آللوپاتیک عصاره آب اندام‌های مختلف خردل وحشی (*Sinapis arvensis*) در غلظت‌های مختلف بر برخی ویژگی‌های جوانه زنی بذر رقم PF کلزا (*Brassica napus L.*). مجله علوم کشاورزی و منابع طبیعی، ۱۲:۵، ص ۸۱-۷۳.

یک اثر بدون مولف:

مرکز اسناد ملی ایران. ۱۳۸۳. مقدمات تکنولوژی آموزشی. تهران. انتشارات دانشگاه پیام نور

پایان نامه:

* اصغر زاده، ا. ۱۳۸۴. تغییرات کیفیت پروتئین و چربی گوشت چرخ شده شسته و نشسته ماهی فیتوفاگ (*Hypophthalmichthys molitrix*) در زمان نگهداری به حالت انجماد. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده شیلات و محیط زیست دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان. ۶۹ ص.

* Kilinc, B. 2003. A study on marination of sardine (*Sardina pilchardus*) fillets and its shelf life. PhD Thesis. Izmir turkey: Ege University, Institute of Fish Processing Technology.